

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Győri Ítéltábla a **Szabóné Kis Ildikó felperesnek** a dr. Bihariné dr. Csánk Júlia ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r. **alperesek** ellen személyiségi jog megsértéséből eredő igény iránt indított perében a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 2010. május 27. napján meghozott 31.P.20.293/2009/29. számú ítélet ellen a felperes részéről 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán a 2011. március 22. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

részítéletet:

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletének a felperesnek a személyiségi jogsértés megállapítására, a jogsértés abbahagyására, a további jogsértés elkövetésétől történő eltiltásra, valamint elégtételadására irányuló kereseti kérelmét elutasító, továbbá az I.r., II.r., III.r. alperesekkel szemben a személyiségi jogsértésre alapított kártérítési igényt elutasító rendelkezését helybenhagyja.

A közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére irányuló igény tekintetében a megyei bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és ebben a körben a megyei bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítéltábla a felperes fellebbezési perköltségét 300.000 (Háromszázezer) Ft-ban, az I.r., II.r., III.r. alperesek fellebbezési perköltségét fejenként 100.000 - 100.000 (Egyszázezer-egyszázezer) Ft-ban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság támadott ítéletében a felperes - személyiségi jogainak megsértése megállapítása, a jogsértő magatartástól való eltiltásra, elégtételadásra kötelezés iránt, valamint 201.612.234 Ft és járulécai vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt előterjesztett - kereseti kérelmét elutasította.

Kötelezte felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg I.r.-III.r. alpereseknek együttesen 1.250.000 Ft perköltséget, valamint 900.000 Ft feljegyzett eljárási illetéket az államnak.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy I.r. alperes a **"Helység "1"** Nagyközség Önkormányzatának Jegyzője, II.r. alperes a polgármesteri hivatal köztisztviselője, III.r. alperes **"Helység "1"** Polgármestere.

Felperes a **"Helység "1"**, ... szám alatti üzlethelyiség haszonélvezője, majd tulajdonosa. Az ingatlant - a bérleti szerződés 2005. május 12-én történő felmondásáig - bérbeadás útján hasznosították. A bérlő engedélyköteles élelmiszer jellegű vegyes üzletet működtetett.

A felperes 2005. év augusztusában a bérlő működési engedélyének visszavonását kezdeményezte a jegyzőnél, majd az üzlethelyiségre vonatkozó birtokvédelmi eljárást indított. Ennek során, majd az ezt követő közigazgatási eljárásokban - a másodfokú közigazgatási határozatokban kifejtettek szerint - több jogszabálysértő döntés született, az eljárások elhúzódtak. A felperes fentiek okán tett feljelentése alapján hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények elkövetése miatt a ... Megyei Bíróság Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatósága Gazdaságvédelmi Osztálya Pénzügyi Bűncselekmények Alosztálya, majd a ... Nyomozó Ügyészség folytatott nyomozást, ahol alperesek tanúkénti kihallgatására is sor került.

A felperesi álláspont szerint ezen eljárások, az azokban született döntések, és alpereseknek a közigazgatási eljárásban és a büntető eljárásban tanúsított - tételesen megjelölt - magatartása sértette a felperes - keresetében felsorolt - személyiségi jogait és ezzel összefüggésben keletkezett a felperes vagyoni és nem vagyoni kára is.

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet az alábbiak okán utasította el. Felperes nyilatkozatára tekintettel kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes nem közigazgatási jogkörben okozott kártérítési igényt kívánt

érvényesíteni, hanem a közigazgatási eljárás átlagos ügymenetéhez képest többlet tényállást állítva az alperes szándékos és károkozási célzatú magatartására utalva igényét arra is alapította, hogy alperesek tevékenységüket az irányadó eljárási szabályokat túllépve fejtették ki, és ezáltal sérültek a felperes személyiségi jogai és érte őt kár. Így a kereseti kérelmet a személyiségi jogi per keretei között elbírálva azt vizsgálta, hogy az eljárásban született határozatok és intézkedések (vagyok azok hiánya) folytán sérült-e a felperes valamely személyiségi joga.

Az elsőfokú bíróság - az elválasztás és betudás elve alapján - akként foglalt állást, hogy a jogi személy feladat- és hatáskörében, abból ki nem lépve eljáró természetes személy (alkalmazott) magatartását a jogi személy magatartásának minősítette - nemcsak az így okozott kár tekintetében a Ptk. 348. § alapján - , hanem a személyiségi jog megsértésének objektív szankciói tekintetében is. Közvetlenül a jogi személy tagjával, tisztségviselőjével szemben közvetlenül a személyiségi jogsértés objektív szankciója akkor érvényesíthető, amennyiben tevékenységi köre által adott lehetőségekkel visszaélve, a jogi személy tevékenységi keretei közül kilépve valósít meg személyiségi jogsértést.

Jelen esetben a felperes által az alperesek terhére rótt szabálysértések egy része (a végrehajtás mellőzése, a képesítés hiánya, határidők túllépése és egyéb mulasztások) azok megvalósulása esetén sem értékelhetők akként, hogy azon cselekmények során az alperesek kiléptek feladat és hatáskörük által meghatározott körből, így alperesek felelősége ezen magatartások alapján nem állapítható meg.

Amennyiben - többlet tényállásként - a hatáskörrel, funkcióval történő célzatos, visszaélésszerű magatartás valósul meg, és alperesek a rájuk szabott feladatkörből kilépve valósítanak meg személyiségi jogsértést, úgy a passzív perbeli legitimáció feltételei fennállnak, és alperesek marasztalhatók. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes maga is csak alternatív jelleggel hivatkozott a célzatosan személyiségi jogsértő, visszaélésszerű alperesi magatartásra, illetve alperesek szakmai tájékozatlanságára. E körben azonban bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

Kiemelte azonban az elsőfokú bíróság, hogy amennyiben alperesek perbeli legitimációja mind a köztisztviselői minőségükben eljárva, mind abból kilépve okozott személyiségi jogsértésekkel kapcsolatban elfogadott lenne, jelen esetben alperesek akkor sem volnának marasztalhatók, ugyanis az eljárási szabálysértések önmagukban személyiségvédelmet nem alapoznak meg. E szempontból jogellenesnek a sérelmezett eljárás csak akkor minősül, ha az

eljárási szabálysértést a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvek miatt követték el.

Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által sértettként megjelölt jogok közül a tulajdonhoz való jog, a jogbiztonsághoz való jog, a jogorvoslathoz való jog alkotmányos alapjognak minősül, személyiségi jognak azonban nem. A személyiségi jog ugyanis azt az általános jellemző értékmínőséget védi, amiben a személyiség különbözik másoktól. Nem értelmezhető személyiségi jogsértésként az alapvetően eljárásjogi természetű sértetti jogok és büntetőjogi igényérvényesítéssel összefüggő jogok sérelme.

A felperes hivatkozott a... Megyei Rendőr-főkapitányság és a... Nyomozó Ügyészség előtt folyamatban lévő eljárásokkal összefüggésben megjelölt jogsértésekre is. Ezekben alperesek nem köztisztviselőként, hanem magánszemélyként jártak el. A Ptk. 78. § /1/, /2/ bekezdései alapján kifejtette, hogy a bíróság vagy más hatóság előtt tett tanúvallomás tartalma személyiségi jogvédelmet kivételesen, és akkor alapozhat meg, ha erre alkalmas valótlan tényállítást tesz a tanú, való tény hamis színben tüntet fel, és vallomására a rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül, visszaélészerűen kerül sor, az nem az eljárás tárgyához tartozik, és személyiségi jogi sérelmet megvalósító többlet elemeket tartalmaz. Az elsőfokú bíróság az alperesek tanúvallomásait egyenként, a felperes által megjelölt körben elemezve azt állapította meg, hogy azok valótlan állításokat nem tartalmaznak, illetve az azokban használt kifejezések a felperes személyiségének megítélése szempontjából nem hátrányosak, és az alpereseket is megillető vélemény-nyilvánítási szabadság kereteit nem lépik túl.

~ o ~

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, kérve annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 3. § /3/ bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének. Ennek hiányában nem alkalmazhatja azokat a jogkövetkezményeket, amiket a törvény a fél mulasztásához fűz. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem alapját képező jogviszonyból származtatható jogcímek tisztázását elmulasztotta, és nem tájékoztatta a felperest, hogy a pert nem az ellen indította, akivel szemben az igény érvényesíthető (Pp. 64. § /2/ bekezdés).

Hivatkozott arra, hogy az önkormányzatot képviselő polgármester alpereskénti megjelölésével az önkormányzat perbevonása is megtörtént. Ennek ellenkezőjére vonatkozó figyelmeztetést nem kapott, a per során abban a tudatban volt, hogy a megfelelő alpereseket perli.

Utalt arra, hogy nem helytálló az elsőfokú bíróság azon érvelése sem, hogy a felperes az igényét csak a személyiségi jogainak megsértésére alapította. Már a 2009. április 22-én kelt beadványában - esetlegesen közigazgatási jogkörben okozott kár megállapítására - módosította kereseti kérelmét.

~ o ~

Alperesek ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Arra hivatkoztak, hogy felperes 2009. április 22-én kelt irata jövőbeni feltételtől függő keresetmódosítás, ez pedig nem tekinthető konkrét jogcímváltoztatásnak. Utaltak arra, hogy felperes részletes kioktatást kapott a 2010. február 9-i és a március 18-i tárgyaláson is.

~ o ~

A fellebbezés részben megalapozott.

Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság - a felperes személyiségi jog megsértésére alapított kereseti kérelme tekintetében a bizonyítási eljárást lefolytatta, a helyesen megállapított tényállásból levont jogi következtetései helyállóak. Lényeges eljárási szabályt (Pp. 213. § /1/ bekezdés) sértett azzal, hogy a kereseti kérelmet nem merítette ki, a felperes államigazgatási jogkörben okozott kár címén előterjesztett másodlagos kereseti kérelmét nem bírálta el.

Az elsőfokú bíróság a felperes által az alperesek terhére rótt magatartásokat elkülönítve vizsgálta aszerint, hogy azokat alperesek más hatósági eljárásban történő tanúkénti meghallgatás során, magánszemélyként tanúsították, vagy a közigazgatási eljárás keretein belül kifejtett magatartások voltak.

A felperesnek az alperesek tanúkénti meghallgatása során kifejtett magatartása miatt személyiségi jogsértésre alapított kereseti kérelmét elutasító elsőfokú döntéssel az ítélőtábla egyetért, az e körben helyesen kifejtett érveket megismételni nem kívánja. Alperesek tanúvallomásaikban

valótlan tényállításokat nem tettek, valós tényeket hamis színben sem tüntettek fel, vallomásuk egy része a vélemény-nyilvánításnak minősíthető. Az általuk használt kifejezések nem tekinthetők indokolatlanul bántónak, lejáratónak, így személyiségi jogi sérelmet megvalósító többlet elemeket nem tartalmaznak.

Az alperesek által a közigazgatási eljárás keretén belül kifejtett magatartás okán előterjesztett és személyiségi jogsértésre alapított kereseti kérelmet elutasító döntés érdemben helytálló, annak indokai azonban - a kifejtettektől részben eltérően - az alábbiak.

A Ptk. 348. §, 349. §-i nemcsak a személyiségi jogsértéssel, hanem bármely más módon - a jogi személy feladatkörébe tartozó körben eljáró természetes személy által - okozott kár megtérítése iránti igény tekintetében a jogi személy felelősségét mondja ki.

Az elsőfokú bíróság - az általa kifejtett módosításokkal - elfogadta az „elválasztás és betudás elvén” alapuló álláspontot, miszerint a természetes személy által a jogi személy tevékenységéhez kapcsolódó körben kifejtett személyiségi jogsértő magatartás miatt nemcsak a Ptk. 84. § /1/ bekezdés e./ pontjára alapított igény, hanem az Ptk. 84. § /1/ bekezdés a./ - d./ pontjaira alapított igények tekintetében is a magatartást konkrétan kifejtő természetes személy helyett a jogi személyt tartja perelhetőnek, illetőleg azt a jogi személy magatartásának tekinti.

A jogi személy nevében eljáró természetes személy közvetlenül akkor marasztalható, ha tevékenységi köre által adott lehetőségekkel visszaélve, a jogi személy működési köréből kilépve valósít meg személyiségi jogsértést.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint jelen esetben alpereseknek a köztisztviselői minőségükben kifejtett magatartása nem lépte túl a jogi személy tevékenységi körét, a feladatkörükből eredő jogosítványukat nem alkalmazták visszaélésszerűen, így a terhükre rótt magatartásért (végrehajtás mellőzése, képesítés hiánya, eljárási határidők túllépése és egyéb eljárási szabálysértések) megvalósulásuk esetén is csak a perben nem álló jogi személy volna marasztalható, akinek nevében eljárak. Tehát az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet e körben az alperesek passzív perbeli legitimációjának hiánya miatt utasította el.

Alperesekkel szemben olyan többlet tényállási elemet, hogy alperesek a feladatkörükből kilépve, azt visszaélésszerűen gyakorolva, célzatosan személyiségi jogsértő magatartást tanúsítottak, az elsőfokú bíróság nem látott bizonyítottnak.

Az ítéltábla álláspontja szerint a Ptk. 84. § /1/ bekezdés a./ - d./ pontjaira alapított felperesi igények tekintetében alperesek passzív perbeli legitimációja fennáll. A személyiségvédelmi jogviszony abszolút szerkezetéből következően a Ptk. 84. § /1/ bekezdés a./ - d./ pontjaiban írt igények kötelezettje, azaz a per alperese a jogsértést - bármely minőségében - elkövető természetes személy. A kereseti kérelem elutasításának tehát a passzív perbeli legitimáció hiánya miatt a felperes által személyiségi jogsértőnek minősített alperesi magatartások egy része tekintetében sem lett volna helye.

Helytállóan hivatkozott azonban az elsőfokú bíróság arra, hogy az eljárási szabálysértések - amelyek alperesek terhére megállapíthatók - önmagukban személyiségvédelmet nem alapoznak meg, többlettényállási elemet pedig a felperes nem bizonyított.

Alperesek tehát sem köztisztviselői minőségükben eljárva, sem a nyomozás során tett tanúvallomásaikban személyiségi jogsértő magatartást a felperes terhére nem tanúsítottak.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a Ptk. 84. § /1/ bekezdés a./ - e./ pontjaira alapított igényeket elutasító döntését - részítéletnek tekintve - a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

~ o ~

A felperes 2009. április 22-én kelt beadványában akként nyilatkozott, hogy amennyiben a bíróság követelését a korábban megjelölt jogcímen nem látja megállapíthatónak, úgy „keresetemet ... esetlegesen a közigazgatási jogkörben okozott kár megállapítására módosítom”. Felperes a per során ezzel ellentétes tartalmú nyilatkozatot nem tett, így megállapítható, hogy az általa előadott tényállás alapján államigazgatási jogkörben okozott kár címén is érvényesítette igényét. A Pp. 213. § /1/ bekezdés értelmében, ha a felperes többféle alapon terjesztett elő keresetet, azt valamennyi jogalap szempontjából kell vizsgálni és érdemben eldönteni. Az elsőfokú bíróság a felperesi kereset eltérő értelmezése okán az államigazgatási jogkörben okozott kár címén előterjesztett másodlagos kereseti kérelmet nem bírálta el, ekörben a bizonyítási eljárást nem folytatta le.

Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a részítélettel el nem bírált körben - a Pp. 252. § /2/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest, hogy államigazgatási jogkörben okozott kár címén érvényesített igényét - figyelemmel a Ptk. 348. §, 349. §-aiban írtakra - mely alperesekkel szemben kívánja érvényesíteni.

A Pp. 252. § /4/ bekezdésében írtakra tekintettel a másodfokú bíróság a perköltség összegét állapította meg, a költségviselésének kérdésében az elsőfokú bíróság határoz.

Győr, 2011. évi március hó 22. napján

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Menyhárdné dr. Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Tisztviselő